

GUTENBERG

Suomen Kirjallisuuden äänenkannattaja

N:o 36 (12)

Finska Typograförbundets organ

Joulukuu 1 Devenber	Tilaushinta — Prenumerationspris Koko vuosikerta — Helt år 3 m. Irtonaisnumero — Lösnummer à 30 p.	Toimitus — Redaktion V. Blomqvist O. A. Nyman Vastaava — Ansvarig	Ilmoitushinta — Annonpris Petiitti-riviltä } 25 p. Per petitrad }	7:s vuosikerta 1899 7:de årgången
---------------------------	--	---	---	---

Suomen Kirjallisuuden Finska Typograförbundet.

Förbundsstyrelsens meddelanden.

Val af förbundets funktionärer skall förrättas söndagen den 10 december å samtliga afdelningar. (Se kandidatlistan och reglerna för valet i föreg. nummer).

Till afdelningarnes kännedom meddelas att Reshjelpskassans nya stadgar träda i gällande kraft den 1 Januari 1900.

Stadgar, förbundsstyrelsens instruktioner för resande och afdelningskassörer, kvitteringsböcker, blanketter m. m. skola med det första tillsändas afdelningsombuden. Af stadgarne bör utdelas 1 ex. åt samtliga medlemmar och förbundsstyrelsens instruktioner ända åt medlemmar hvilka begifva sig eller för närvarande äro stadda på resa.

Afdelningskassör bör åt medlem, hvilken befinner sig på resa, utfärda ny bok och i densamma införa de afgifter m. m. hvilka finnas införda i Finska Typografernas Reshjelpskassans resebok samt insända alla gamla reseböcker till förbundsstyrelsen äfven sådana hvilka ej äro utgifna åt resande medlemmar.

Af förekommen anledning meddelas att den af förbundsmötet beslutna obligatoriska afgiften af en mark, i månadentill Reservfonden ovilkorligen måste erläggas af samtliga utlärdamedlemmar.

Afdelningsstyrelserna böra vidtaga åtgärder derhän att samtliga listor hvilka af förbundsstyrelsen utsändts för insamlandet af medel för de genom lockouten i Danmark nödställda arbetarene, blifva ovilkorligen återsända senast den 15 dennes, oberoende deraf om å desamma antecknats bidrag eller icke.

Gamlakarleby, Jyväskylä och Mariehamns afdelningar uppmanas att *fordersammast* insända 3:e kvartalets redovisning till förbundskassören.

Till ombud vid St Michels afdelning har utsetts hr *Santeri Salmi*, adr.: St Michel.

Vid kvartalsredovisnings insändande äga Nyslotts, Ekenäs, Joensuu, Sordavala, St Michels och Kexholms afdelningar rätt att innehålla 10 mark för utbetalande af reshjälp samt Tavastehus och Kuopio afdelningar 25 mark.

Förbundsstyrelsen har emottagit följande bidrag: till Reservfonden; från Helsingfors afd. 268: 15, Åbo 62: 50, Nyslotts 28: 50 och Kristinestads 2: —; till „Tillfälliga utgiftsfonden“ från Åbo afd. 15: 15.

Förbundsstyrelsen.

Tiedonantoja Liittohallitukselta.

Liiton virkailijain vaali on toimitettava kaikissa osastoissa sunnuntaina 10 p:nä joulukuuta. (Katso ehdokaslistaa sekä ohjeita vaalia varten viime numerosta).

Osastojen tiedoksi saatetaan että Matka-apurahaston uudet säännöt astuvat voimaan tammikuun 1 p:stä 1900.

Sääntöjä, liittohallituksen ohjeita matkustaville ja osastorahastonhoitajille, kuittekirjoja, lomakkeita y. m. lähetetään piakkoin osastojen asiamiehille. Sääntöjä, annetaan 1 kpl. kaikille jäsenille jotavastoin liittohallituksen ohjeet ainoastaan jäsenille jotka lähtevät tahi jo ovat matkalla.

Osastorahastonhoitajan tulee jäsenelle, joka on matkalla, antaa uusi kirja sekä siihen merkitä ne maksut jotka ovat merkityt Suomen Kirjallisuuden Matka-apurahaston kuittekirjaan sekä lähettää kaikki vanhat kuittekirjat liittohallitukselle, myöskin sellaiset joita ei ole annettu matkustaville jäsenille.

Esiintulleesta syystä huomautetaan että liittokokouksen päättämä 1 markan pakollinen maksu Vararahastoon on välttämättömästi kaikkien ulosoppineiden jäsenten suoritettava.

Osastohallituksien tulee ryhtyä toimenpiteisiin, että kaikki liittohallituksen lähettämät listat avunkeräystä varten työnsulun kautta hätäkärsiville tanskalaisille työmiehille, tulevat takaisin lähetetyiksi viimeistään Joulukuun 15 p:nä, riippumatta siitä jos niihin on merkitty varoja eli ei

Kokkolan, Jyväskylän ja Maarianhaminan osastoja kehoitetaan *kiireimmän kautta* lähettämään 3:n neljänneksen tilit.

Asiamieheksi on valittu Mikkelin osastossa hra *Santeri Salmi*, osote: Mikkeli.

Neljännestilejä lähetettäessä on Savonlinnan, Tammisaaren, Joensuu, Sordavalan, Mikkelin ja Käkisalmen osastoilla oikeus pidättää 10 markkaa matka-avun varalle sekä Hämeenlinnan ja Kuopion osastoilla 25 markkaa.

Liittohallitus on vastaanottanut seuraavat lahjat: Vararahastolle: Helsingin osastosta 268: 15, Turun 62: 50, Savonlinnan 28: 50 ja Kristinän 2: —; „Satunnaisten menojen rahastoon“: Turun osastosta 15: 15.

Liittohallitus.

Anmälda medlemmar. Ilmoitettuja jäseniä.

Från Helsingfors afdelning: — *Helsingin osastosta:* Jansson, Frans, litograf, kivipiirtäjä, 26/9 55. — Engholm, Karl Knut, s., l., 13/8 69. — Kuhlberg, Anna Maria, s., l., 27/12 77. — Nyman, Artur Vilhelm, s., l., 31/3 74. — Tsherepanoff, Leonid Paul, s., l., 18/1 69. — Sjöblom, Emilia Karolina, s., l., 22/8 65. — Ekqvist, Maria Ingeborg, s., l., 8/8 77. — Kreitzman, Artur Verner, s.-elev, l.-opp., 13/1 81. — Blomster, Karl Alexander, maskinm., konem.,

13/9 64. — Pönniö, Nikolai, s., l., 1/10 61. — Nyman, Anders Alfred, s., l., 13/12 67. — Lamberg, Johan Evert, s., l., 24/12 62. — Saastamoinen, Frans, s., l., 2/6 79. — Sjöblom, Johan Viktor, t., p., 2/6 63. — Imberg, Karl Viktor, t., p., 2/8 77. — Vinter, Johan Gustaf Vilhelm, t., p., 28/2 81. — Hagman, Karl Fridolf, s., l., 31/12 72.

Från Åbo afdelning: — *Turun osastosta:* Hellman, Mikael Konstantin, s.-elev, l.-opp., 19/11 81.

Från St Michels afdelning: — *Mikkelin osastosta:* Parantainen, Antti, s.-elev, l.-opp., 20/9 81. — Putkonen, Henrik, s.-elev, l.-opp., 1/5 79.

Från Tammerfors afdelning: — *Tampereen osastosta:* Carlander, Maria Fredrika, s., l., 7/7 76. — Rapo, Pekka, s., l., 10/5 58. — Juvenius, Kaarlo, s., l., 3/8 76.

Från Viborgs afdelning: — *Viipurin osastosta:* Lindqvist, Albin, t.-elev, p.-opp., 6/10 80.

Från Vasa afdelning: — *Vaasan osastosta:* Karvonen, Johan Anshelm, s., l., 4/7 76. — Mattsson, Mathias Oskar, s.-elev, l.-opp., 18/11 81. — Myntti, Juho, s.-elev, l.-opp., 1/12 81. — Nummelin, Anton August, t.-elev, p.-opp., 2/12 81. — Södergren, *) Johan, s., l., 30/4 54. — Hagman, *) August Fredrik, s.-elev, l.-opp., 11/5 81.

Inträdande medlemmar. Yhtyneitä jäseniä.

Från Helsingfors afdelning: — *Helsingin osastosta:* 1170. Kosig, Karl Vilhelm Gustaf. — 1171. Tikander, Karl Viktor. — 1172. Varell, Karl Albert. — 1173. Lager, Edvard. — 1174. Antman, Elis Hjalmar.

Från Uleåborgs afdelning: — *Oulun osastosta:* 1175. Vilmi, Otto Hjalmar.

Från Kexholms afdelning: — *Käkisalmen osastosta:* 1176. Pietarinen, Simo.

Från Ekenäs afdelning: — *Tammisaaren osastosta:* 1177. Berglund, Georg Sigurd.

Från Tavastehus afdelning: — *Hämeenlinnan osastosta:* 1178. Saarinen, Ivar Olavi. — 1179. Tarvonen, Svante.

Från Vasa afdelning: — *Vaasan osastosta:* 1180. Labbart, Otto Vilhelm.

Från Kuopio afdelning: — *Kuopion osastosta:* 1181. Kjald, Arvid.

Från Viborgs afdelning: — *Viipurin osastosta:* 1182. Ekbon, Karl Josef. — 1183. Hyttinen, Arthur. — 1184. Rissanen, Juho.

Från Åbo afdelning: — *Turun osastosta:* 1185. Fredling, Alma Vilhelmina. — 1186. Hertz, Anna Maria. — 1187. Kaskinen, Ida Sofia.

Aflyttade medlemmar. Muuttaneita jäseniä.

617. Hurme, A. V., från Helsingfors till Åbo, Helsingistä Turkuun. — 1109. Ekholm, F. V., från Viborg till Kotka, Viipurista Kotkaan. — 885. Hurme, H. F., från Helsingfors till Tammerfors, Helsingistä Tampereelle. — 1066. Nyström, Emilia, från Vasa till Jakobstad, Vaasasta Pietarsaaren.

Reservfonden. — Vararahasto.

Influtna medel. — Kertyneitä varoja.

Simelii arfv. tr. — Simeliuksen p. kirjap. 19: 96.
Central tr. — Centraalipainosta 3. 50.
Saltzensteins tr. — Saltzensteinin kp. 2: 55.
F. Litt. Sällsk. tr. — S. Kirj. Secur. kirjap. 1: 50.
Nya Pressens tr. — Nya Pressenin kirjap. 1: 30.
Finsk tidskr. tr. — Finsk tidskriften kirjap. 1: 10.
Lilius & Hertzbergs tryckeri, kirjapaino 1: 10.
Päivälehtis tr. — Päivälehdin kirjap. 87.
Hufvudstadsbl. civ.s. — Hufvudstadsbl. siv.l. — 72.
Kirjapaino „Gutenberg“ Boktryckeri 60.
Pettersson & Cs tr. — Pettersson ja Kp. --: 40.

Summa 33: 60.

1/12 99.

A. K.

*) Bosatta i Jakobstad. — Asuvat Pietarsaaressa.

Tariffiasia.

Sen jälkeen kun kirjaltajien koko maata käsittävä tariffi kesäisessä liittokokouksessa hyväksyttiin, on kirjaltajia isäntien ja sanomalehtien kautta siellä ja täällä kaikin keinoin koetettu tehdä tehottomiksi tämän tariffin aikaansaannin varalta. Heitä on peloteltu jos jollakin tavoin. M. m. on uhattu ottaa latomakoneita käyttäntöön, jotka muka tulisivat riistämään heiltä senkin niukan toimeentulon, mikä heillä nykyään on; samoin on annettu viittauksia työstä erottamiseen, jos he vaativat tariffin käyttäntöön otamista. Muutamien sanomalehtien „valon sankarit“ ovat ujostelemattomalla valheellisuudellaan koettaneet eksyttää olojamme tuntematonta yleisöä siihen käsitykseen, että vaatimuksemme nousevat „yli hävyttömyyden huipun“. Niinpä „Tampereen Sanomat“ n:o 270 tietää kertoa, että sanomalehtilatoja uuden tariffin mukaan pääkaupungissa saattaa ansaita 300—450 markkaan kuukaudessa. Aivan mahdotonta on ryhtyä väittelyyn tällaisten sisällisen vakaumuksensa myyneitten sekä moraalien puutetta kärsivien henkilöitten kanssa, jotka muka „totuuden nimessä“ ovat ottaneet sanomalehtimiehen edesvastaustuullisen toimen hartiollaan.

Mikä koskettaa Tampereen Sanomain painon nykyisiä oloja, niin emme tarvitse muuta kuin kysyä tunnolliselta ammattimieheltä, josko hän todellakin luulee opinkäyneen latojan voivan elättää itsensä sekä omaisensa, kun palkkaa maksetaan 1 markka 30 penniä sadalta riviltä. Ja tämäkin palkka tulee ainoastaan parin latojan osalle, lukuunottamatta suurta laumaa työn rasituksista kiihtuvia lapsia, joitten palkka on suhteellisesti kurjempi. Tämän 1 markan 30 p:n palkalla väittää Tampereen Sanomat latojain nykyään ansaitsevan 70—90 markkaan kahdessa viikossa. Jos kiinnittämme huomion siihen kumoamattomaan tosiasiaan, että latoja 10-tuntisella työajalla keskimäärin ei ennätä latoa ja purkaa päälle 300 rivin, niin tekee tämä kahden viikon palkka todellisuudessa ainoastaan 46 markkaa 80 p:ää. Tämä on palkka tuosta ennenaikaiseen hautaan vievästä yötyöstä, lukuunottamatta edes sanomalehtilatojalle välttämättömiä vapaapäiviä. Näin kurjalla kannalla ovat olot nykyään miltei kaikkialla maaseudulla. Kun me tässä vaadimme parannusta, niin saamme kuulla mainitulta lehdeltä että „se on ilmeistä yhteistoimintaa niiden kanssa, jotka mielellään lakkauttaisivat jokaisen lehden tässä maassa“.

Olkoon syvä huokaus työmiehen rehellisestä rinnasta tähän ainoana vastalauseena.

Että useat kirjapainojen isännät eivät ole säästäneet keinoja, vastustaakseen kohtuullisia vaatimuksemme, osottaa sekin, että kauniilla lupansilla sekä korkeimmilla palkkakohtilla kuin uudessa tariffissa säädetään, on koetettu kiinnittää muutamia organisaatioimme heikompia jäseniä kontrahdin sitoumuksilla, saadakseen heistä tällä keinoin tehokasta vastapainoa mahdollisesti sattuvan työlakon varalta.

Missä määrin he tässä ovat onnistuneet, ei vielä ole paljoakaan mainittavaa. Vaan niin uskomattomalta kuin tuntuukin, löytyy kirjapaino ja vielä tämän lisäksi pääkaupungissa, jossa seitsemän kirjaltajaliiton ulosoppinutta jäsentä ovat kontrahdin sitoumuksella kiinnittäneet itsensä tariffimme onnellisen ratkaisun ehkäisijöiksi. Ja tämä on tapahtunut aikana, jolloin tariffiehdotuksemme on isäntien hyväksyttävänä. Eikö tämä ole todellakin surkeata? Mikä tästä olisi seurauksena, jos muissakin kirjapainoissa ryhdyttäisiin samallaisiin sitoumuksiin, saattaa ken tahansa arvata.

Tosin vapaina kansalaisina ei meillä ole oikeutta kieltää tällaisia yhteisrientojemme vastustajia mokoimiin tekoihin ryhtymästä, vaan mihin meillä on täysi oikeus, on se, että meidän ei ole pakko ylläpitää heidän kanssaan toverillista suhdetta, eikä myöskään hyväksyä heitä liittomme jäseniksi. Sillä luonnollista on, että sellaiset elementit liittossamme, jotka asettuvat sen toimintaan nähden vaatustavalle kannalle, ovat loiskasveina hyljättävät.

Ne seuraukset, jotka tällaisia henkilöitä liittomme puolesta tulee kohtaamaan, ovat näille käsittämättömille työtovereille aavistamattomat. He tekevät sitoumuksia ainoastaan omaa yksityistä etuaan silmälläpitäen, kauniina tulevaisuuden toiveilla, rahtuistakaan

käsittäen, että ne korkeat palkat, jotka näille miekkosille hetkellisesti turvataan, vastaisuudessa kuitenkin monin kerroin otetaan heiltä takaisin, ja silloin ovat nämä onnettomat koko Suomen kirjaltajaliiton tukevan turvan ulkopuolella. Liitto on velvollinen pysymään heitä kohden kylmänä, sillä hekin ovat aikoinaan liittoja vahingoittavalla tavalla toisten uskollisten toveriensa kustannuksella tavotteleet suorinta lihapolaa. Silloin vasta tulevat he huomaamaan, että se paha työ, jonka he aikoinaan ovat liittollemme tehneet, tulee vielä painavammassa muodossa lankeamaan heidänkin osalleen. Tällainen on työväenorganisaation taktiikka kaikkialla. Ja ilman tällaista luvallista menettelyä ei myöskään aatteemme menesty.

Liiton periaatteita silmälläpitäen, emme kuitenkaan saa röhkeydellä kohdella näitä heikompia työtovereitamme. Vaikka asiat tuntuivat quinkakin kiipeiltä, emme silti saa osottaa heille suoranaista persoonallista vihamielisyyttä, sillä tällä tavalla mekin jossain määrin vahingoitamme kunnioituksen tunnetta liittomme kohtaan. Päinvastoin on meidän velvollisuutemme vaikuttaa siihen suuntaan, että liittomme herättää kunnioitusta vastustajissammekin. Pitäkäämme kukin velvollisuutenamme ystävällisellä tavalla perusteellisesti selvitellä näille tietämättömille yhteisrientojemme hyödyttävää tarkoitusta.

Silloin vasta, jos nämä, kaikista ystävällisistä huomautuksista välinpitämättöminä ivallisesti ja halveksivasti — kuten usein on tapana — loukkaavat meidän sisällisimpiä tunteitamme, on myös meidänkin velvollisuutemme katkaista kaikki persoonallinen kanssakäynti heidän kanssaan. Meidän tulee silloin pitää heitä pelkinä kuolleina olentoina, joittenka kanssa emme ole missään tekemisissä. Tätä menettelytapaa silmällä pitäen, teemme suurimman palveluksen omalle liittollemme.

Kirje Helsingistä.

Sisältö: „Näinä aikoina“. — Joensuun kirjapaino-osaakeyhtiö ja tariffi. — Uusi kasvatuslaitos. — Naiset jarrumiehinä.

„Näinä aikoina“ näkyy nykyään soveltuvan kaikkien. Niinpä kun kirjaltajat muutamia vuosia sitten panivat alulle uuden ajanmukaisen palkkaustariffihommansa, niin nyt ollaan valmiita käyttämään asiaan nykyistä tilaa hyväkseen ja ympäri maan kuuluu isännistön suusta: „näinä aikoina“. Tahdotaan näet uskotella yleisöä, että vasta tänä vuonna olemme ryhtyneet palkkojamme parantelemaan. Kun on jokin suurempi reformi toimeenpantava, niin se ei ole hetken työtä, ja niin on tariffimmekin laita. Vuosikausia on sitä punnittu ja pohdittu, jotta saataisiin se niin tasapolisiksi ja tarkoitustansa vastaavaksi kuin mahdollista, ennenkun se on voitu julkisuuteen laskea. Mitä taas siihen tulee, että se on tapahtunut „tähän aikaan“, niin sille emme mahda mitään, sillä puute on sellainen pakotin, joka ei katso paikkaa eikä aikaa. Ei sillä hyvä, että niukunnaankin saadaa henkirahji päivästä toiseen eteenpäin vietyä, turvattava on vanhuuskin, vaan milläpä sen teet, kun palkka riittää tuskin välttämättömiin tarpeisiin. Toista on esim. valtion tai kunnan palveluksessa olevien laita: heidän vanhuutensa on turvattu eläkkeellä; varattomien säätyläisten taas hienoilla vanhuus- ja ukkokodeilla, missä useastikin suuren omaisuutensa tuhlaaja, joka ei koskaan ole yhteiskuntaa kortta ristiin panemalla hyödyttänyt, saapi viettää surutonta, vilusta ja nälästä vapaata elämää, mutta kunnan työmies, jonka työvoima on polkuhinnasta käytetty, hän saa turvautua yleiseen armelaisuuteen eli, mikä vielä surkeinta, köyhäinhuoneeseen. Todellinen irvikuva elämästä!

Sattuupa niinkin, että työmies puutetaan valittaessaan usein saa osakseen hyvin kevytmielisen: „miksette ole säästäneet“, ilman että ajatellaan onko hän ollut tilaisuudessa siihen. Palkankoroitusta jos pyydät, voidaksesi tehdä säästöjä, niin siihen ei missään tapauksessa voida myöntyä „näinä aikoina...“. Tätä säästäväisyysperiaatetta silmällä pitäen ja koska isännistöllämme nyt on ollut „seitsemän lihavaa vuotta“, katson sen ihan sopivaksi ja oikeutetuksi, että työmies juuri „näinä aikoina“ saa siksi kunnollisen palkan, että oma ja perheensä aineellinen toimeentulo on osapuilleen turvattu. Väitetään, ettei kannata maksaa, vaan tämä väite on hyvin höllällä perusteella. Ei ne isännät omasta pussistaan näitä koroitettuja maksuja suorita, vaan suuri yleisö, jota tämä pieni uhraavaisuus tulee koskemaan; mutta ollen niin vähäpätöistä laatua — noin 5 penniä 300 sivun suuruisesta teoksesta — luulen ettei yleisö tälle pane niinkään suurta arvoa kuin kauppiaan korottaessa sokurin ja kahvin hintaa 5 eli 10 p:nillä kilo. Jos kannattavaisuutta sittenkin epäillä, niin ei mikään myöskään estä vähentämästä hoitokustannuksia, esim. „teknillisen joh-

tajan“ toimi voidaan kernaasti ihan hyödyttömänä arvonimenä lakkauttaa.

Enin minua tässä ihmetyttää se, että isäntien, jotka ovat perehtyneet sekä finanssi- että muuhun politiikkaan, kannattaa „näinä aikoina“ maahan tuottaa kymmeniä tuhansia markkoja maksavia rotatsioonia- ja latomakoneita. Tämä on omiaan näyttämään, että löytyy säästöjä hyviltä ajoilta, sillä tokkohan tässä muuten maaseutulehdetkään voisivat hankkia itselleen sellaisia ylellisyyskaluja kuin rotatsioonikone. Että nämä koneet meikäläisten sanomalehtien painoksiin katsoen ovat vain toimituksen mukavuudeksi hankittuja, on oletettavissa. Ei tarvitse muuta kuin lopettaa toimitus paria tuntia aikaisemmin, niin ihmeen hyvästi ehtii keskinkertaisella Marinoni-pikapainimella saada aikaan sen, mihinkä nyt tarvitaan rotatsioonit ja senkin seitsemät „kommerventit“. Entäs se pääoma sitten, joka on kiinni tällaisissa koneissa? Lisäksi vielä pidennetään rotatsioonin avulla sanomalehtilatojan työpäivää. Palkkojen korottamisen vastustajat puolustavat itseään sillä, että on epävakavat ajat, eikä tiedä minä päivänä lehti lakkautetaan. Aivan niin. Latojasta pääsee 14 päivän irtisanomisella, vaan 18 ä 20 tuhatta maksavaa latomakoneesta ei. Kaikki tämä näkyy kuitenkin soveltuvan „näinä aikoina“, vaan että tehdä työmiehille pieninkään myönnitys eli antaa hänen itse olla määrääjänä työvoimansa myönnissä, se ei sovi „näinä... j. n. e.“

Joensuun kirjapaino-osaakeyhtiö on, Karjalattaren mukaan, lähettänyt liittohallitukselle vastauksen uuteen tariffiehdotukseen. Että tämä tulisi olemaan epäyvä, oli odotettavissa, vaan siinä esiintuotuja näkökohtia kannattaa kuitenkin lähemmin tarkastaa.

Ensimmäinen syy tietysti on ahtaat liikeolot — vanha virsti, vaikka ilman numeroa — jonka perusteella ei voida suostua noudattamaan ehdotettua palkkaustariffia, vaan pidättävä he itselleen oikeuden vastedeskin vopia työmiestyksessä kanssa. Tämän „sopimuksen“ nojalla tullaan siellä siis edelleenkin polkemaan työpalkkoja ja samalla myöskin ei tunnusteta organisaatioita toiseksi määrääväksi puoleksi.

Oppilasten rajoitusta koskevaa määräystä pidetään elinkeinolain rajoituksena. S. t. s.: ammattia saa vapaasti rääkätä ja huonontaa, ilman että ammattikunnalla olisi oikeutta tällaista pahetta poistaa eli edes panna vastalauseita. Tämä on turhaa pelkoa, sillä Joensuu ynnä useat muut maaseutukaupungit ovat kyllä pitäneet siitä huolen, että riittävä määrä kirjaltajia löytyy, vaikka ei pariinkymmeneen vuoteen yhtään uutta oppilasta otettaisi.

Lopuksi huomautetaan, että maaseudun pienillä kirjapainoilla on merkityksensä kansamme valistustyössä. Voi pyhä yksinkertaisuus! Kukapa tätä on vastaan väittänyt, vaan eihän sentään voida vaatia, että ne, jotka tässä sivistystyössä ovat välikappaleina, tämän kautta olisivat pakotetut panemaan koko aineellisen toimeentulonsa uhrialtarille. Jos niin on, niin heretkää. Ensin ruumillista ravintoa riittävästi, sitten henkistä.

Lastentarhaksi on Veilin & Göösin kirjapaino muodostumaisillaan. Nykyään työskentelee sen latomossa 16 ulosoppinutta ja — II (sano yksitoista) oppilasta *). Tulossa kuuluu vielä olevan pari lapsukaista, niin että ehkä ensi vuonna jo on yksi oppilas kutakin taituria kohden, ehkäpä enemmänkin. Tämä reservijoukko näkyy aiotun vastapainoksi tariffillemme, vaan se ei yksistään suuria merkitse, sillä toivoa sopii, että kukin järkevä ja liikkeensä menestystä silmällä pitävä omistaja ei tällaista rajatonta oppilasten ottoa hyväksy, josta seurauksena on materiaalin tärvelys, sekoitetut kastit ja sekalajia siellä täällä. Tämä jo menee yli joensuulaistenkin toiveiden.

Tunnettua on, että naisia löytyy jo melkein kaikilla aloilla maassamme. Nyt tapaamme heitä jarrumiehinäkin — ei sentään rauta- eli raitioteillä, vaan omassa ammattikunnassamme — rimpulemassa minkä heikot voimat myöntävät. Olkaa varovaisia, sillä nimenne julkaisee armotta

Hiskias.

De olika försöken att på icke mekanisk väg förenkla sättningen.

Efter Karl Höger

af

J. J:n.

(Forts. fr. föreg. nr.)

Den andra som verkade för sättningsförenklings genom logotypers införande var en sätare vid namn Henry Johnson i London. I England lär man redan omkring 1740 hafva gjort

*) Eiköhän näitä palleroisia varten taas „importeerata“ joku teknillinen johtaja „der Grosse Vaterlandista“ 6 ä 7,000 vuotuisella palkalla?

Lat. muist.

försök med logotyper, hvilka försök dock aflupit mindre gynsamt. Egendommeligt är, att då man en gång hade aflägsnat de under boktryckerikonstens första tider från afskrifvarne och illuministerna ärfda förkortningarna, för att härigenom underlätta sättningen, dessa dock åter för samma ändamål skull kommo till heders i stafvelse- och ordtyperna.

I England, där industrien redan nu stod mycket högt och där ordspråket: „Time is money“ (tid är pengar) redan då senterades, är det naturligt att man äfven inom typografien *) som i intet land raskare utbredd sig än här, hade ögonen öppna för förenklingar. Ofvannämnda Johnson framlade år 1783 en afhandling, i hvilken han meddelade sin plan.

H. Johnson: An Introduction to Logography, or, the art of arranging and composing for printing with words intire, their radices and terminations, instead of single letters. (Svenska: „En handledning i Logografi, d. v. s. konsten att, genom sammanslagning af hela ord deras stam- och ändstafvelser kunna sätta tryckfärdiga former.“)

Johnsons idé vann många anhängare bland Londons boktryckare, synnerligen visade den f. d. kolhandlanden och skeppsmäklaren, men vid denna tid som boktryckeriägare etablerade John Walter stort intresse för densamma. Efter att ha gjort några förbättringar å uppfinningen, förvärfvade han Johnsons patent och genast döptes detta till „system Walter“ — en i sanning underlig metamorphos, men som man tyvärr ofta anträffar i uppfinningarnas historia. X är uppfinnare och dör utfattig. Y „förvärfvar“ idén om sätter den tack vare sina pengar i praktiken, galler inför världen som ett geni, blir med tillhjälp af den stulna uppfinningen millionär och ett par conversationslexikon äro snart redo att föreviga den stora mannen.

Mr John Walter kallade sig nu logographic Printer. Det första arbete hvarvid dessa logotyper användes, var en berättelse: „Gabriel den förskjutne“, snart härefter såg han sig redo, att slå sitt stora slag — att med tillhjälp af „sina“ logotyper sätta en tidning och i stort visa „sitt“ systems företräden framför den vanliga sättningen med fristående stilar. För detta ändamål grundade han „Daily Universal Register“ hvars första nummer utkom d. 1 januari 1785 och hvars titel från 1788 blef „the Times“. Därmed var den tidning grundad, hvars tillväxt och maktstär öppnades i något land.

Logotyperna synas dock ej hafva varit fullt praktiska för tidningsättning, ty Walter återgick snart till de enkla stilarna. Af den egentliga uppfinnaren Johnson vet man ingenting annat, än att han år 1786 för andra gången utgaf sin handbok i logografi, sannolikt för att härigenom ådagalägga sin äganderätt till uppfinningen.

Tillvärkningen af dessa ordstilar skedde på ett lika enkelt som sinnrikt sätt. Under det att Barletti och många efter honom, intill galvanoplastikens upptäckande genom Jacobi, läto tillverka sina ord och stafvelser af stämpelskärarna, hvilket ofta var förenadt med stora svårigheter, då ju de i hvarje ordtyp förekommande bokstäfverna måste i minsta detaljer likna de fristående stilarna af samma sort, gick den påhittige Johnson till väga på ett vida mer praktiskt sätt. Han lät gjuta några alfabet på mindre än half stihöjd, uppsatte de önskade orden och stafvelserna, hvar efter han genom en legering sammanband och satte på gemensam fot de skilda stilarna, som sedan inriktades i stihöjd.

Amtmannen Franz Ignaz Josef Hoffmann från Schlettstadt i Elsass sysselsatte sig i slutet af 1770-talet med experiment i stereotypi **), hvilka efter många misslyckade försök äntligen blefvo fruktbärande. År 1785 reste Hoffmann till Paris, hvarest han utvärkade åt sig ett patent dateradt d. 5 dec. 1785. Ej långt härefter började han att praktiskt använda sin uppfinning. Från de af honom och hans son Francois Antoine framställda stereotypplåtarna till det tre band digra verket „Recherches historiques sur les Maures par Louis de Chenier“ (Historiska forskningar öfver morerna. . .) trycktes en rätt stor upplaga och hans uppfinning rönte mycken uppmärksamhet bland den tidens fackmän. Kanske mer än som var nyttigt för den stackars Hoffmann. De parisiska boktryckarna som i Hoffman sågo en farlig konkurrent, spunno nämligen ett intrigt nät omkring nykomlingen och slutligen fingro de sin vilja fram, då den ännu så länge regerande konungen genom ett decret lät stänga hans värkstäder d. 1 nov. 1787. Detta slag jämte de stora summor hans experiment slukat gjorde honom i det närmaste ruinerad. Men rätt snart 1789 var han färdig med en ny uppfinning: de Hoffmanska logotyperna. Han hade låtit skära 360 stämplor för

enskilda bokstäfver och stafvelser, medelst hvilka han sedan förfärdigade desamma. Patent å dessa uttogs d. 16 febr. 1792.

Med dessa trycktes i Paris under revolutions-tiden en politisk journal, som efter sitt framställningssätt erhöi namnet „Logographie“. Här kan på samma gång vara plats att inflika ett intressant historiskt fakta från dessa hemska dagar. Då Ludvig XVI med familj d. 10 aug. 1792 såg sig tvungen att lämna Tuillerierna och ställa sig under nationalförsamlingens skydd, uppläts åt honom en liten afbalkning på referentläktaren, annars använd af tidningen Logographie's referent. Under tre dagar satt den olyckliga konungen och hans familj i denna skrubb åhörande huru de under tiden där nere i salen beslutade om hans öde. Härifrån fördes den franska konungafamiljen direkt till tempelornet.

Åter var det en engelsman förbehållet, att föra de misslyckade eller icke konsekvent nog genomförde försöken, att med logotyper förenkla sättningen, ett stort stycke väg framåt. Denna man, som gifvit så många nya uppslag åt den typografiska konsten, var icke någon driftigt boktryckare, men en styf matematiker och ett mekaniskt snille, därjämte en af den franska revolutions idéer besjälad gammaladlig politiker, som flerfaldiga gånger gifvit hans engelska majestäts ministrar hårda nötter att knäcka: greve Charles von Stanhope, viscount af Mahon m. m. *).

Denne man inrättade, på samma gång han gjorde kasten mera åtkomlig för sättnaren, ett logotypsystem, ur hvilken han dock uteslöt de brukliga sammangjutna stilarna: fi, fl, ff, ffi, ffj, jämte diftongerna Æ och Œ. I dessas ställe satte han andra som han efter noggrant studium ansett förekomma oftast i språket. För sina beräkningar valde han tjugo sidor ur en engelsk bok. Resultatet blef att fi förekom 51 ggr, ff 28 ggr, fl 10 ggr, ffi 4 ggr, ffj 2 ggr. I stället för dessa föreslog Stanhope andra: an, in, of, on, re, se, th och to. Han gick så långt, att han påstod, det dessa sammangjutna stafvelser i en van sättnares hand skulle förenkla sättningen så, att han, sättnaren, med bibehållande af samma aflöning skulle kunna ta sig en fridag pr vecka. Enligt hans uträkningar sparade man genom att använda dessa nya logotyper på de ofvan omnämnda tjugo sidorna icke mindre än 3073 grepp i kasten. I motsats mot de förra ligaturerna förekommo nämligen th 771 ggr, in 441, an 413, re 385, se 291, to 279 och on 229 ggr. (Forts.)

Pääkaupungin-pakinoita.

Sisältö: Yksi markka epämieluisaan paikkaan. — Mörkö. — Viuhdoinkin. — Seurattavaa.

Että vararahastomme ylimääräinen taksoitus on käynyt silmätikuksi muutamille liittomme jäsenille, saatoon jo etukäteen arvata. Sieltä ja täältä on jo kuulunut kieltämyksiä suoritamasta tätä tilapäisten olosuhteitten pakottamaa lisävero. Onneksi on kuitenkin näitten kieltäytyneitten luku siksi pieni, ettei sitä edes kannata mainita ja ovat nämä pääasiassa henkilöitä, jotka yksinkertaisuudessaan lunnevat palkkansa ja asemansa siksi taatuksi, etteivät he enää liiton apua muka tarvitse. Näitten omanonnan tavotteiljain omaatuntoa — jos sitä heillä lainkaan löytyy — ei näy koskevan se tietoisuus, että ne edut ja parannukset, jotka heidän kunnollisemman toverinsa yhteisillä uhrauksillaan aikaansaavat, joutuvat myös heidänkin osalleen. Päinvastoin ovat juuri tämänkaltaiset henkilöt kaikessa epätoverillisuudessaan valmiit ensimmäisinä pistämään lusikkansa sii-

*) Stanhope föddes i Gent d. 3 aug. 1753 och dog d. 15 dec. 1816. Bland hans uppfinningar inom värt yrke hafva vi främst att anteckna den första gjutgodshandpressen, jämte ubytande af de gamla färgbollarna mot uppdragningsvalsar 1800 samt gipsstereotypien 1804. I sammanhang härmed kunde det vara på sin plats, att något närmare beskrifva hur uppfinningen af valsmassan kom till, så mycket mer, som hittills utgifna handböcker i typografi nämna så godt som intet om dennas ursprung. Stanhope hade från början gjort försök med att utbyta färgbollarna mot en öfver formen roterande *själverkande* vals d. v. s. denna skulle få sin fram- och återgående rörelse genom att sammankopplas med någon för pressen fullständigt ny anordning. Svårigheten bestod nu hufvudsakligen i, att finna något passande stoff till dessa valsar. Förgäfvos använde han skinn, tyg, siden o. a. d. Utom det att trädnätet i tyg och siden visade sig lägga stora svårigheter i vägen, voro alla dessa ämnen af ringa eller ingen elasticitet och gingo snart sönder. En engelsk boktryckare vid namn Foster var den förste som genom en tillfällighet lyckades påträffa en komposition hvilken bättre än lädret egnade sig för tillverkning af färgbollar. Han hade i lergodsverkstäderna vid Staffordshire iakttagit huru arbetarne med ett böljigt men dock segt ämne anbragte färg å det gods, som skulle föreställa målåd. Foster smälte denna massa, brädde ut den öfver grof kanfas och med det på så sätt vunna materialet öfverkläde han sina bollar. Som den egentlige uppfinnaren af sirapsvalsarna gäller den engelska boktryckaren Edward Dyas. Han kokade massan och gjöt den i cylindriska af två hälfter bestående rör, som sammanhöllo af klämskrufvar och i hvars midt löpte en tjock trästaf. Som man ser, har vår tid bibehållit dessa enkla anordningar, endast ingredienserna ha velat, om, för att skapa något bättre, låter jag vara osagt.

hen rokkaan, jonka toiset ovat heille valmistaneet. Siksi päätämmekin jo heidän otastaan lukea tunnustuksen: „Mitäpä minä siitä, jos toverini kuolisivat vaikka nälkään, kunhan vain *minulle* tästä heruisi pieni lisäpala“.

Kuten jo mainitsin, se pieni tappio, jonka liittomme tässä suhteessa aineellisesti kärsii, ei ole mistään merkityksestä. Tämähän on ainoastaan perkaustyötä, päätöksemme selville siitä, missä määrin rikkaruohot ovat päässeet raiskaamaan yhteisiä viljavainioitamme, sekä kuinka suuri se joukko on, johonka „koettelemuksen päivinä“ saattaa luottaa.

Näistä ajattelumattomuudessaan eronneista „pimeistä veikoista“ ei ole paljo sanottavaa, sillä ne ovat henkilöitä, joita tähänkin saakka on ollut vaikea pysyttellä riveissämme; vaan saattaa kuitenkin vielä tulla hetki, jolloinka he katuvat tuota ajattelumattontä vääriäkäytöstään koko Suomen järjestäynyttä kirjaltajistoa kohtaan.

Olkoon tämä niille anteeksi annettu, jonka sen ovat tehneet tietämättömyydessään, sillä kehityksen kulku saattaa vielä aikaista heidän silmänsä huomaamaan erehdyksensä. Vaan kun näitten mielenkoston joukossa löytyy sellainenkin, joka ennen täällä pääkaupungissa latojiana ollessaan oli säännöllisesti etumaisissa riveissä aina silloin, kuin kirjaltajat puhasivat parannuksia, ja niinmuodoin luulisi hänellä olevan täydellisesti selvillä organisatiosuomme tuki ja turva, mutta nyt, *itse* päästyään hiukan onnellisempaan asemaan, on hän kuitenkin ravistanut pois hartioiltaan nämä yhteiset aatteemme luopumalla liitosta, niin luulen olevan paikalleen, että vastaisuuden varalta kiinnitämme huomionme tähän omaan yksityisen edun tavoittelijaan. Tämä on Hämeenlinnassa sijaitsevan kirjapainon faktori, hra *Antti Ilkonen*.

Silloin, tällöin, kun kirjaltajat organisatiosuominsa avulla ovat koettaneet saavuttaa siedettävimpää asemaa, ovat työnantajat luulleet löytävänsä tälle tarpeellista vastapainoa tuossa muka meitä kirjaltajia suuressa määrässä pelottavassa hirviössä, jota kutsutaan *latomakoneeksi*. Eipä aikojakaan sitte, kun erään täällä ilmestyvän sanomalehden latojat eiväät suostuneet säännölliseen pyhätöhön, niin uhattiin muka latomakoneen avulla tehdä heidät aivan tarpeettomiksi.

Sama on laita nykyään. Siellä ja täällä koetaan taas uskotella, että jos hiukankin vain koetamme pyrkiä ihmisellisempiin olosuhteisiin, niin ei tulla meitä lainkaan tarvittamaan, sillä silloin hankkivat isännät sellaisen möron, joka pystyssä pysyäkseen ei kaipaa suolaa, ei leipää, eikä myöskään tahdo peittää alastomuuttaan tuolla ylellisyytavareilla, jota kutsutaan vaatteiksi.

Niin, se vasta on latoja, joka ei koskaan pyydä palkan korotusta, sen avulla päästökseen ihmisen arvoon, eikä se myöskään niskottele työpäivän pituudesta. Ainoa vaatimus on vain siinä, kun ajat öljyä kitaan, niin on sen normaalityöpäivä 24 tuntia vuorokaudessa, eikä se silloinkaan tunne väsymystä, sillä vaikkei luoja ole luonutkaan tälle „toverillemme“ mitään henkisiä ominaisuuksia, joitten kehittämiseen me muut kuolevaiset pyrimme, niin on hän sen sijaan antanut sille lihaksen raudasta, jotka eiväät milloinkaan petä.

Mitä olemme me ihmisolennot tällaisen rautakouran rinnalla? Jos emme saa tarpeellisessa määrässä kallista limppua mahalaukkuumme raihnaisten ruumiimme ylläpitämiseksi, niin kadotamme nekin vähät voimat, mitä tavallinen ihminen omaa, ja jos koetamme tehdä työtä ainoastaan kaksitoistakin tuntia vuorokaudessa, niin on tästä heti keuhkauti, väärät säret ja yleisen heikkouden tuottama kalpeus y. m. seurauksena. Se on kuitenkin lohdutuksemme tässä surkeassa tilassa, että jo siinä iässä, ennenkuin synti ja turmelus järin suuressa määrässä on päässyt meitä puoleensa vetämään, saamme astua siihen ijanikaikkiseen elämään ja loppumattomaan riemuun, joka on — kuten pappi sanoo — yksinomaan köyhille ja kärsiville valmistettu.

Vaan koskapa sitä ihminen todenteolla muistaa „elämänsä autuutta?“ Niin on meihin kirjaltajiinkin jo ennättänyt tarttua tuo kirottu perisynti, „vanha Aatami“, että mekin täällä matoisessa maailmassa koetamme edes osapuillen tavotella sitä elämän onnea ja terveyttä sekä pitkää ikää, jonka herrat oppisämme ja mestarimme jo ovat itselleen omanneet.

Tosin ahtaissa oloissa eläen, ei vaatimuksemmekaan parannuksista ole suuret. Emme pyydä päästä siihenkään asemaan, että kukkaromme antaisi meille 25:n tavallisen ihmisen järjen, emmekä myöskään tavottele tästä seuraavaa kunnalliseuvoksen arvoa y. m. y. m. Tarkoituksemme on vain tavotella niitä „antimia“, joita maasta kylläkin runsaalla mitalla lähtee eläminen ehdoksi, kunhan vain jako tapahtuisi hiukankin oikeudellisemmalla tavalla. Ja eipä luulisi olevan liikaa, jos tämän lisäksi vielä vaadimme työpäivän lyhennystä siihen määrin, että mekin „voisimme tässä maailmassa viihtyä ja ihmisiksi elää“, kuten Matti-setä „Uudessa Suomettaressa“ sanoo.

Vaan tätäpä meille ei hevinkä hellitetä. Kuten jo mainitsin, kun vaadimme parannuksia kurjaan tilaamme, niin koetaan meitä heti pelotella jos jonkinlaisilla möröillä. Muka tepsivämpänä keinoa vedetään esille tuo „rautaloja“, joka tekee meistä aivan keppikerjäläisiä, jos emme tydy si-

*) Ordet „typografi“ förekommer första gången i företalet till en af Veronensis år 1493 i Venedig tryckt bok.

**) Redan år 1705 beskrefves i ett i Nürnberg utkommande arbete „Nürnberg Kunst- und Wärschul“ huru man bör förfara vid stereotypi. Metoden som naturligtvis var ytterst ofullständig, tyckes hafva varit känd redan i slutet af 1600-talet.

hen „luusoppaan“, jonka isännät jalomielisyydessään meille tarjoavat. Sillä jos tämä ei kelpaa, niin ala laputtaa maantielle: edessäsi en kerju, joka kestää.

Tutkikaamme kuitenkin tuon rautaisen toverimme „luonnetta“, tokkohan hän onkaan niin suuri hirviö, joksi sitä meille kuvataan. Saattaisiko hän noin vain yhdellä iskulla riistää minulta (Sakeukselta) sen silakkatynnyrin, jonka seuraaviin „markkinoihin“ asti olen varannut kellariini? Eihän toki!

Koetetaanhan katsoa asiaa vähän vakavammaltakin kannalta.

Niin kauhistuttavana kummituksena, kuin sitä pidetäänkin, niin olen minä kuitenkin uskaltanut katsoa sitä suoraan silmiin, ja mikä ihmeellistä, tullut aivan vastakkaiseen käsitykseen.

Kuten tunnettu, ei näitä koneita vielä ainakaan toistaiseksi saata käyttäviä muuhun kuin „härkälätköön“ tahi toisin sanoen sanomalehden suoraan tekstilatukseseen. Ne sanomalehdet Suomessa, jotka käytäntöön nähden saattavat sitoa itsensä latomakoneisiin, ovat vielä siksi harvalukuiset, etteivät ne edes lähimainkaan saata korvata sitä aikaa, kun työ supistetaan nykyään vallitsevasta 12—16:sta tunnista 9:ään tuntiin. Jo ainoastaan tästä päättäen ei niistä ole kuin pelkkää hyötyä organisatiosioille taistelussa kohtuullisen työajan saavuttamiseksi. Tosin suurissa sanomalehdissä ulkomailla, joissa latomäärää muutamia vuosia sitte nousi noin 50—100:taan, saattoivat nämä koneet, suurissa määrin lattaituina, vaikuttaa hetkellisen työnpuutteen, vaan yhtä vähän kuin pikapainimen käytännönpuolesta luultiin tekevän mullistuksen hitaisiin käsipainimiin nähden, niin yhtä vähän saattaa samaa sanaa latomakoneista, sillä päivä päivältä kasvaa tarve pikaan suoritettusta työstä, ja käytännöllisistä syistä voidaan näitä koneita ainoastaan suhteellisesti ottaa käytäntöön, jotenka tämä vaikuttaa tasoittavasti käsinlatoihin nähden.

Näin on asianlaita ulkomailla ja tämäkin ainoastaan suurissa maailmankaupungeissa, joihin lehtien latomoissa niitä löytyy 10—20:een, jopa tämänkin päälle. Mitäpä sitte meillä, kun harvassa ovat nekin lehdet, joissa näitä saattaa ottaa käytäntöön edes kahtakaan kappaletta, ja yhtä kappaletta ei ulkomailla saavutetuista kokemuksista kannata lainkaan tilata.

Tämän koneen käytännöllisestä merkityksestä oloihimme nähden olisi vielä paljokin sanottavaa, vaan koska tämän jo on venynyt liian pitkäksi, niin täytyy jättää toiseen kertaan. Sen vaan saatan vakuuttaa, ettei meillä kirjaltajilla näitten koneitten käytäntöön ottamisesta täällä Suomessa ole mitään pelättävää, enempää kuin räätäleilläkin silloin, kuin neulomakone keksittiin.

Jo vihdoin viimeinkin alkaa tuo jo kauvan sitte „Gutenbergissakin“ lausuttu toivomus toteutua. Asia on nimittäin se, että Suomen kirjapainojen isännät ovat lopultakin tulleet huomaamaan järjestäytymisen tarpeellisuuden ryhtymällä toimenpiteisiin keskinäisen yhdistyksen perustamiseksi. Jos tämä Helsingin isäntien alkuunpanema puuha toteutuu, niin en saata sanoa muuta kuin „lykkyä tykö“, sillä silloinhan sitä meillä kirjaltajillakin on tilaisuus koko maata koskevissa kysymyksissä kääntyä suorastaan tämän isäntäyhdistyksen johtokunnan puoleen, eikä kuten nykyään, noin sadalle eri taholle saadaksemme vastauksia ehdotuksimme.

Toivokaamme kuitenkin, ettei „Hämeen Sanomain“ esittämä „inhimillinen järki“ saa sanottavaa jalansijaa tässä kokouksessa, sillä muuten se muodostuu samallaiseksi kuten eräskin isäntien kokous, jossa päätettiin erästä työmiehiltä esitetystä palkankorotusvaatimuksesta. Siellä saatiin kuulla, kuinka työmiehet ovat hyväyttömiä vaatimuksissaan, että ajat ovat kovin huonot ja että isännät itsekin saavat ponnistaa kaikki voimansa pysyäkseen pystyssä — vaikkapa miltei jokainen kuitenkin omassatunnonsaan täytyi myöntää, että onni enemmän kuin järki oli asettanut heidät tilaisuuteen elää ruhtinaallista elämää — ja niin päätettiin jättää työmiesten kohtuullinen pyyntö huomioon ottamatta. Kun kaikki olivat tulleet vakuutetuiksi siitä, että he olivat mitä surkuteltavimmassa taloudellisessa ahdinkotilassa, niin astui viinuri huoneeseen ottamaan maksua muutamasta kokousta virkistävästä tuutingista. Tämän jälkeen syötiin yhteinen neljän markan illallinen sekä juotiin kahvia ja munkkia minkä napa sieti. Aamu-yöstä kotimatalla astui kyllyksi selvästi näkyviin, kuinka kovin tukalaa näitten rehellen liikkeenharjoittajain oli „pysyä pystyssä“.

Lopuksi tahdon lausua mielihyväni siitä perusteellisesta selvityksestä, jonka „Jonkko kirjaltajia“ julkaisivat „Uudessa Aurassa“ saman lehden typeriin hyökkäyksiin tariffiamme vastaan. Senratkaat toisetkin turkulaisten miehekästä esimerkkiä, sillä nyt ei ole aika nukkua.

Sakeus.

Niille, jotka kutsuvat itseänsä „maltillisiksi“.

On olemassa henkilöitä, jotka kerran ovat saaneet kuuluvansa eteenpäin pyrkijöiden riveihin ja ehkäpä tekevät sen vieläkin, mutta jotka itse asiassa ovat pahimpia äyriäisiä, mitä ihmiskunta kulettaa perässään.

Osa tällaisista ihmisistä kantaa jonkunlaista mallillisuuden leimaa maailman kangasta taivaltaessaan. He hymyilevät ylenkatseellisesti kaikille rebellisille aikomuksille, joilla tahdotaan koskettaa ihmiskunnan omaatuntoa ja herättää nukkuvia ottamaan osaa edistyspyrintöihin. He ovat valmiit leimaamaan intoilijaksi ja uneksijaksi sen tai ne, jotka vakaumuksensa mukaan avonaisesti ja ilman itsekkäisyyttä tekevät työtä yhteisten pyrintöjen hyväksi. Tämä pitää paikkansa olkoon sitten kysymys jostakin erityisestä ammattikunnasta tahi ylipäänsä koko työväestöstä.

Kaiken rehellen työn, joka ei ole saanut heidän erityistä siunaustaan, tuomitsevat nämä „maltilliset“ epäilyksen alaiseksi, nykyisinä aikoina muka sopimattomaksi, vieläpä — eikä niinkään harvassa tapauksessa — epäsiinämaallisuudeksi. Ja kuinka monasti emmekö ole saaneet kuulla noita sanoja juuri silloin, kun on ollut kysymyksessä työväestön taloudellisen tilan parantaminen!

Nämä tällaiset ihmiset ovat hyvin vikkeliä sanomaan, jos on kysymys „kannasta“, että he ovat muka „maltillisia“, „vapaamielisiä“. Niin kadehdittava hyve kuin todellinen ja oikeassa paikassa esiintyvä mallillisuus onkin, muodostuu se väärinkäytettyinä kokonaan mallillisuuden irvikuvaksi. Vapaamielisyysden naamarin takana piilotteleikse myös kansaa kaikenlaisista, useastikaan käsittämättä, mitä todellinen vapaamielisyys oikeastaan on. Tällainen vapaamielisyys kuitenkin on itse asiassa pahinta taaksepään kulkua mitä saattaa ajatella.

Löytyypä näiden „maltillisten“ joukossa sellaisia, jotka ovat kylliksi julkeita sanoessaan, että heillä on oikea päämäärä — jos heillä ylimalkaan mitään julkista ja rehelliä päämäärää voi olettaa olevan — vaikka luulisi heidän omantuntonsaakin jo sanovan, että se on kurja valhe.

Ottakaamme vaari oikein tällaisista ihmisistä! Ja jos sinä kuulut niihin, niin pakene pikemminkin sinne leiriin, johonka kuulut ja jonka lipun alla taistelet. Sillä kauniimpaa on kuolla köyhään kerjäläisenä, kuin omantunto housuntaskussa.

Nämä „maltilliset“, joiksi he itseään mielihyvällä nimitävät, tuntee helposti „notkeasta niskaluusta“. He vaihtavat vain vakaumustansa aivan kuin mustalinen hevosiä — miten „asema“ milloinkin vaatii. Senpä vuoksi he ovatkin käytännössä käypää väkeä ja heitä näkeeikin kaikenlaisissa „elämän tehtävissä“. Jos „yleinen mielipide“ on leimannut jonkun esim. vaikkapa isänmaan kavaltaajaksi, ovat nämä „maltilliset“ tavallisesti muiden mukana heittämissä tuota „prikattua“ kivellä, sillä „myötätuultahan on helppo purjehtia“.

Useat näistä herroista ovat lahjakkaita; useat voipia miehiä. Mutta tämä tekee heidät vain vaikutusvoimaisemmiksi, ja sen kautta he sitä enemmän hidastuttavat kehityksen kulkua.

He nauravat ja pilkkaavat kaikkea jaloa työtä, joka tarkoittaa köyhien ja kovaosaisten oikeata auttamista; he virnistelevät vapaalle aatevirtauksille, koettaen halventaa ei ainoastaan niitä, jotka aatteilleen uskollisina taistelevat eturivissä, vaan myöskin niitä, jotka, huolimatta vastustajain vehkeistä, pelkäämättä puuhaavat jalon aatteen eduksi, köyhälistön kurjan tilan parantamiseksi.

Sentähden sanomme me: Eroittakaa tarkoin vuoheet lampaista! He eivät kuulu meidän joukkoomme. Heidän kehumansa mallillisuus on vain varjo, jonka suojassa he voivat tuomita kaikkea, olematta itse mukana, silloin kun „kovalle ottaa“.

—m—

Brefkort från Vasa

Det var med den djupaste beklagan och smärtan vi läste i senaste nummer af Gut. bland „utträdande medlemmar“, att trenne medlemmar, V. Andelin, A. H. Leinonen och A. Vilho (icke från Vasa), afgått ur förbundet på grund af den af förbundsmötet beslutna extra uttaxeringen. Kunnat icke dessa personer med det pund dem är gifvet första sammanlutningens nödvändighet såsom utgörande den naturliga och sundaste motvikten under en hänsynslös konkurrens, och kunnat dessa äfven icke fatta att förbundet härvidlag under arbetet för häfdande af *människorätten* kan intet utträtta utan en något sänar stark reservfond — lika litet som industriidkaren eller affärsmannen kan upptaga konkurrensen utan nödvändigt rörelsekapital — hade de ändock icke bort i sin okunnighet, likgiltighet för allmänt väl eller annan småaktig egennytta såsom *svepskäl* frambära den vidtagna förstärkningen af nämnda fond, såsom grund för sitt uttråde, ty detta kom att ställa dem inför hela landets rättänkande typografkar i en mycket sorglig dager. Och detta så mycket mera under nu förestaende löneroglering och andra mycket tryckta förhållanden.

Såsom en glädjande jämförelse kunna vi nämna att vid härvarande förenings talrikt besökta månads-möte den 3 sislidne september — första som hölls efter förbundsmötet i Håfors — härvid förenings representanter vid förbundsmötet redogjorde för sina intryck från sist sagda möte äfvensom för några uttalanden och synpunkter som därvid gjordes sig gällande beträffande några mera viktiga frågor, såsom tariff- och reservfundsfrågan, *alla* voro villiga, utan invändning, ikläda sig den beslutna förhöjningen. Representanterna påpekade huru berättigad en rättvis löneförhöjning under nuvarande dyra tider är, därvid framhållande att huru skall familjefadern kunna gifva sina barn den skolundervisning dessa äro i behof af och tiden kräfer, för att dessa äfven en gång kunna träda ut i lifvet som värdiga och nyttiga medborgare, och huru skall samma fader kunna aflägga en aldrig så liten sparpennning i bank eller liförsäkring för att således trygga sig och de sina vid inträffadt sjukdomsfall, arbetslöshet eller andra trängande behof, när lönerna äro så knappa att dessa inte ens förslå till det allra nödortfigaste lifsuppehälle och dessutom visa tendens att ännu ytterligare sjunka, om vi icke bevaka vår rätt.

Vid ofvannämnda månads-möte den 3 sept. beslöts äfven uppmåna de kolleger å orten, som icke ännu tillhöra förbundet, att omedelbart inträda, samt genom cirkulär söka få grannstädernas, Jakobstad och Nykarleby typografer att å sina resp. orter bilda afdelning eller ansluta sig som filial under Vasa, hvilket beslut har verkställt, men hvad grannstäderna beträffar — utan resultat, hvarför för oss icke återstår annat än önska dem: „slumra ljuft du lilla“ — tillsvidare.

Till söndagen den 29 okt. hade festbestyrelsen arrangerat en treflig soiré med rikhaltigt program, bjudande på tal af redaktör Behm, sång af en dubbel manskvartett ur „Arbetets Vänner“, deklamation, „byråll“ kupletter och en komisk pantomim samt dans efter hornmusik. Tillställningen var talrikt besökt och lämnade en nettobehållning af omkr. 100 mark. Festsalen i Brandkärhuset hade af festbestyrelsen smakfullt bekläds med flaggor, vimplor och guirlander. Och få vi härmed sålunda frambära festbetyrelsen vår varmaste tack.

Lördagen den 18 nov. anlände med ångf. Vega Pohjalainens rotationspress inpackad i 32 packlådor. Anordningarna för dess uppställande vidtogo genast, hvarför tidningen med det allra snaraste kommer att tryckas i densamma, för hvilket ändamål dess tryckare, hr J. E. Enqvist, under en månads tid närvarit vid Hufvudstadsbladets tryckning.

Tidningarna Pohjalainen och Vasa Nyheter äro numera efter tilländalupen indragningstid frigifna. Den föras tysthetstid utgick efter 6 månader den 5 nov. och den senares efter 2 månader den 24 nov. Arbetet å stadens samtliga tryckerier äro således numera i full gång sedan dessa blad åter börjat utkomma, hvadan vi sålunda hafva troligen äran att från december månads början anmäla några nya medlemmar till förbundet. Oaktadt dessa båda tidningar sysselsätta en ganska stor personal — Vasa Nyheter utgifves 6 ggr i veckan i sex å sjuspaltigt format och Pohjalainen 4 ggr i sju å åttaspaltigt — hafva inga anmälningar om understöd behöfts göras, enär några aflyttat till andra orter, där arbete stätt dem till buds, och de hemmavarande hafva bereds arbete vid nämnda tidningars tryckerier.

I sammanhang härmed kunna vi tacksamt omnämna att Vasa Nyheter samtliga sättere i somras, när tidningen också var indragen en månad, erhöllo full lön (beräkningssättare medellön), nu däremot under senare indragningstid något reducerad lön.

Enligt rykte skall en af stadens tryckeriegare svarat en annan per telefon, när denne frågat honom hvad han säger om tariffen, att „arbetaren är sin lön värd“!

E. B.

Kirje Viipurista.

IV.

Pian lähestyvää vaalia varten pidettiin täälläkin kokous marraskuun 12 p:nä. Liittohallituksen jäseniä päätettiin äänestää samalla listalla mmk Helsinkiin osasto on juliaissut, nim. kaikki eroavat uudelleen, paitsi hra Jakobssonin sijaan hra Drockila. Koevaalissa hra Drockila ei saanut yksimielistä kannatusta; toiset katsoivat parhaaksi yhtyä „Hiskiaan“ tekemään lausuntoon ehdokkaita valitessa ja niinmuodin äänestivät hra Skogsteria. Kumpi puolueymä lienee oikeassa ja pääsene voitolle sitte kun

Glöm ej Invalidfonden!

Kartuttakaa Liiton Vararahastoa!

ratkaisun hetki on tullut, sitä on vaikea arvata. Mutta luultavaa on että hra Drockila vie voiton, sillä agitatorioni on käänntynyt hänen puolelleen. Minun mielipiteeni mukaan olisi ehdokkaista sovitava siten, että yksimielisesti valitsisimme hra Drockilan. Onhan hra Drockila mies, joka lausuu selvästi ajatuksensa julki, eikä liiaksi vapise ahtaassakaan paikassa; ja semmoista miestä me tarvitsemme juuri tänä aikana. Jos pelkäämme, että hän lisää faktorien lukumäärää liittohallituksessa, niin muistakaamme että sillä on ennenkin löytynyt semmoisia virkailijoita, eikä ne ole vielä kummia tehneet. Ennakkoilut eivät koskaan osoita todellisuutta, eikä niiden nojalla sovi käydä syrjäyttämään henkilöä, joka on jo osoittautunut siihen kykeneväksi.

Liittohallituksen varajäsenistä, tilintarkastajista ja tilintarkastajien varajäsenistä oli kokouksen osanottajat melkein yksimielisiä, ja heitä valitessa päätettiin käyttää Helsingin osaston ehdokaslistaa.

Että Karjalassa saataisiin yksimielinen tulos tulevassa vaalissa, päättivät kokoukseen osaanottaneet lähettää tiedon kaikille Karjalan maakuntaan kuuluville liiton osastoille tehdystä ehdokaslistasta. Tähän tiedonantoon yhtyivät tietysti ne, jotka äänestivät hra Drockilaa.

Samassa kokouksessa päätettiin myöskin yleisen läänikokouksen pitämisestä. Päätös oli yksimielinen. Kokouksajan määrääminen ja lähempi harkitseminen jätettiin sille toimikunnalle, joka valittiin alkavia toimia varten. Toimikuntaan kuuluvat: hrat Blomqvist, Tallberg, Tornainen, Timperi, Savander, Tolvanen, Räisänen ja Forsten.

Ammattikirjallisuuden hankkimista koskeva kysymys jätettiin ensi kokoukseen.

*

Minulle kerrottiin kuinka hyvin järjestettyä on yötyön teko Viipurin Sanomain kirjapainossa, jossa ilmestyy joka päivä sanomalehti ja semmoinen hyvä järjestelmä on saatu hankkimalla hyviä ja ystävällisiä työnjohtajia, jotka voivat joskus yölläkin käydä järjestystä valvomassa. Minä kun en ole vielä nähnyt oikein hyvää ja järjestettyä yötyön tekoa, niin päätin käydä katsomassa sitä uutta järjestystä.

Eräänä iltana, kun palasin kotia Neitien oimelta, muistin ennen tekemäni päätöksen, jonka toteuttamiseen nyt oli sopiva tilaisuus, kun tornikello osoitti jo puoliyötä ja sentähden luulin tapaavani kaikki toverini täydessä työntouhussa. Minä pistäysin taloon sisälle.

Latomahuoneeseen tultuani seisovat kaikki latojat kastina ääressä tehden säännöllistä työtään. Kun he huomasi tuloni, katsoivat kaikki minuunpäin, mikä ivallisesti hymyillen, mikä taas hyvin vakavasti, näkyi joukossa nauraviakin naamoja, jos oli pelästyneenkin näköisiä. Seisahuoneen oven lähellä olevan toverini luo — hän hymyili ivallisesti — kyselemään kuuluisia, mutta ennen kuin ehdimme keskustelumme jatkaa, kuului toisesta „kangista“ epäselvä ja epätasaisesti lausuttua sanoja ja raskaita askelia.

— Outko sinä... vikkellä latoja? Noh, jos out... vikkellä... — ääni keskeytyi ja kuului raskas hengähdys.

— Jos out vikkellä... latoja niin... se on... hyvä sinulle.

Oli hetken hiljaisuus, ainoastaan latojen säännöllisestä kirjakkaiden noppimisesta, ja niiden asettamisesta vinkkelihakaan, lähtenyt ääni kuului.

— Kun on ensiluokan kaupunki... — näin alkoi taas nuo epätasaisesti ja epäselvästi lausuttu sanat ja raskas hengen veto häiritä hiljaisuutta.

— Ensiluokan kaupungissa... pitää olla... ensiluokan... latojat...

Minä astuin jonkun askeleen ääntä kohti ja pelkisin näkeväni jonkun epä säännöllisen olennon olevan niinkuin „liikutetussa“ tilassa. Näköni ja pelonalainen luoloni eivät pettäneetkään. Erään regaalin luona seiso i mies, pidellen toisella kädellään kiinni kastin reunasta, siten pysytelläkseen itseään tasapainossa horjuttava asennosta. Hän huomasi minut ja katsahti minuun puolikuolleen näköisillä silmillään. Minä tunsin hänet ja oivalsin nyt, että hän se oli, joka noin epäselvästi puhui ja häiritsi latojen säännöllistä tehtävää.

Raskain askelin ja tukien itseään, pitämällä kiinni regaalista, siirtyi hän toisen latojan luokse.

— Tämänkö verran sinä oot... latona — sai hän vaivaloisesti sanotuksi.

Latoja ei vastanut kysymykseen, vaan jatkoi säännöllistä työtään ja hymyili ivallisesti.

Vielä tämä omituinen järjestysmies siirtyi kolmannen latojan luo ja teki hänelle samallaisen kysymyksen yhtä kankailla sanoilla kuin edellisellekin, mutta ei hän saanut vastausta. Latoja teki työtään ikäänkuin ei olisi ollut näkevinään kysyjää, ei kuulevinaan kysymystä. Hänen kasvoilleen ilmestyi vihainen ja osaksi pelonalainen katse, joka osoitti tyytymättömyyttä kysyjään, ja hän olisi tahtonut syttää ulosmoisen häiritsijän, jos vaan olisi uskaltanut, mutta se pelontunne, jota häneen oli jo kauan istutettu, ei sallinut hänen luonteelleen valtaa ilmaista sisällistä tunnettaan. Hänen tahtonsa lujuttua lamautti osaksi myöskin se tieto, että hän oli oppilas, ja tämä häiriön tekijä oli hänen ohjaajansa, hän oli hänen kasvattajansa siinä tehtävässä, jonka eteen hän oli alttiiksi uhranut nuoruutensa ja koko elämänsä. Osaksi lamautti häntä myöskin se tieto,

ettei häiritsijä ollut yksinomaan hänen kasvattajansa, vaan hän oli kaikkien niiden työntekijäin ohjaaja, hän oli heidän — faktorinsa.

Kun järjestysohjelmaan kuuluvat kysymykset oli tehty, päästi hän kätensä irti kastin reunasta ja siirtyi pari askelta ulommaksi latojasta, katsahti ympärilleen, nähdäkseen oliko kaikki kuten oleman piti. Sitte horjahti hän ja pää painui kumaraan alas päin.

Nyt näin minä hänen edessään, hänen omien jalkojensa alle tallattuna ja rikkirevittynä kaiken sen moraalisen käsitteen niistä säännöllisyyden vaatimuksista, joita se sama faktori oli asettanut niille työntekijöille — taitureista oppilaihni saakka — joiden edessä hän tänä yönä horjui. Näin myöskin, miten se tuntemuksen pelko, jota hän on koettanut istuttaa niihin työntekijöihin, hymyili ivallisesti tänä yönä hänelle itselleen ja kaikkea sitä mahtia vastaan, mitä hän on tahtonut heille osoittaa ollessaan heidän johtajansa.

Ne oikeuskäsitteet, joita olen tuntenut säännöllisyyden vaatimusten täyttämisen suhteen, eivät sallineet läsnäoloini pitemmälle tässä epämiellyttävässä näytelmässä, vaan minun täytyi poistua.

Nyt käsitin minä täydellisesti ettei sokeaa voi sokeaa taluttaa, sillä he lankeavat samaan kuoppaan. Mutta olkoon tämä opiksi samalla kun se on kehoitus pyrkiä „kehnosta ain“ oivempaan“ ja kun semmoisen pyrkimyksen perille olemme päässeet, on meidän helppo olla siinä tehtävässä, mihin jokainen sovellumme ja täyttää vaikkapa säännöllisyydenkin vaatimuksia.

Rinne.

Tietoja Turusta.

Yhdistyksemme vietti t. k. 19 p:nä 9:stä yöstä juhlaansa Palokunnantalon juhlasalissa. Juhla onnistui kaikin puolin hyvin; ohjelma oli rikas ja monipuolinen, yleisöä oli sali melkein täynnä, ja ohjelman kaikki numerot suoritettiin yleisöä täysin tyydyttävällä tavalla, joka ilmeni rajuisista käsien taputuksista jokaisen numeron jälkeen.

Pataljoonan soitokunnan soitettua ouverturin lausui kirjaltaja W. Grönroos lyhyessä nykyisiä oloja koskettelevassa avauspuheessaan vieraat tervetulleiksi. Juhlapuheita pitivät ruotsiksi sanomalehdentoimittaja J. Sundblom ja suomeksi maisteri J. H. Kala. Edellinen huomautti kirjaltajain hiljaisuudessa tapahtuvasta työstä, joka, vaikka se onkin raskaitava, on samalla kuitenkin miellyttäväkin siinä suhteessa että kirjaltajat tietävät olevansa osallisia ihmiskunnan kehitystyössä. Hra Kala kertoi ranskalaisen runoilijan Lamartinen kertomuksen unesta, jonka Gutenberg näki vähän ennen kuin hän teki suuren keksintönsä, kirjapainotaidon, tunnetuksi, ja jossa kuvattiin se sieluntaistelu, jota Gutenberg tuns i tietäessään että hänen keksintönsä toiselta puolen teki ajatuksen ja neron parhaimmat tuotteet kaikkien ihmisten omaisuudeksi, ja toiselta puolen myös voi saattaa aikaan pahaakin maailmassa, kun siten huonon ja vahingollisenkin kirjallisuuden leveneminen kävi mahdolliseksi. — Suomalaisista lausuntoa esitti maist. E. Nuupala ja ruotsalaista yliopp. L. Lindström. Soololaulua esitti hra U. Wiberg, joka sai osakseen yleisön suuren mieltymyksen, varsinkin laulettuaan suomalaisen kansanlaulun „Tuoll' on mun kultani“, joka oli toistettava. Koorilaulua esittivät „Arbetets Vännerien“ pursiklubin mieskööri ja Kansallisseuran suuri sekakööri, joista varsinkin viimeksi mainittu hurmasi yleisön niin että suosionosotuksista ei tullut loppua ennenkuin kööri oli toistamiseen koostunut lavalle ja esittänyt uudestaan „Porilaisten marssin“.

Mutta suurimman innostuksen herättivät yleisössä ohjelman loppupuolella olevat kuvaemat „Maaherra“ ja „Suometar“. Edellisessä kuvattiin Runebergin runosta tunnettu maaherra Wibelius virkahuoneessaan; sisään astuu venäläinen kenraali ja nyt seuraa tuo tunnettu dialogi, jossa maaherra lakiin vedoten voittaa kenraalin, joka ei voi sanaakaan vastata, vaan „lujast“ ukon kättä puisti nyt ja kumarsi ja läks“. Samassa putosi peräseinää peittävä verho, josta paljastui Aleksanterinpatsaan sivukuvan mukaan järjestetty „Lex“ ryhmä. Toisessa kuvaelmassa nähtiin „Suometar“ seisomassa patsaalla, jonka sivuja kaunistivat Aleksanterinpatsaan sivukuvat. Ympäriillä oli edustajia Suomen kansan kaikista kansankeroksista, säätyläisiä ja rahvasta, vanhoja ja nuoria, joista kukin lausui värsyn „Maamme“ laulusta. Kuvaelma päättyi siten, että sekä näyttämöllä olevat edet kööri ja koko yleisö salissa yhtyivät soitokunnan säestäessä laulamaan kansallislaulua. Tämä kuvaelma saattoi yleisön ihan haltioihinsa; „hyvä“ ja „bravo“ huudoista ei tahtonut loppua tulla. „Maamme“ laulusta laulettiin ensimmäinen värsy toistamiseen ja esirippn nousi kerta toisensa perästä.

*

Eräässä tšekäläisessä lehdessä on muuan korrehtuurinlukija ottanut puhuakseen kirjaltajain uudesta palkkaustariffista satamapalvelijain palkankorotuspyynnön ohessa. Satamapalvelijain palkankorotuspyynnön — joka ei, ikävä kyllä, saanut valtuuston hyväksymistä — hän kyllä pitää sangen kohtuulli-

senä, mutta kirjaltajain vaatimukset hänen mielestään menevät „lähes liiallisuuksiin“, joten hän ei luule niiden voivan tulla hyväksytyiksi.

Mikä hänet on innostanut sekaantumiaan asiaan, joka ei häntä vähimmässäkään määrässä koske, ei liene vaikea arvata, mutta luulenpa hänen siinä tehneen huonon kaupan, sillä myöskin työntekijäin mieluusio on ainakin tähän asti näyttänyt hänelle tuiki tarpeelliseksi asemansa säilyttämiseksi. On nim. tapahtunut useamman kuin yhden kerran, että latojat ovat pelastaneet hänet lukemalla itse korrehtuurin, hänen ollessa „viftireissulla“. Tällaisesta auttamisesta voi nyt hyvin helposti tulla loppu.

Kimmoo.

En voi olla mainitsematta eräästä tšekäläisestä „oppineesta“ kirjaltajasta — jos häntä kirjaltajaksi enään saattaa kutsua — vähäsen. Hän ei, näet, pitkään aikaan ole enään ollut oikein todenteolla „pinnimässä“ kastin ääressä. Kohtalo kun on hänet kohtanut pikkaisen ylemmäksi meitä muita „roistoja“. Hän on nimittäin pausunut — korrehtuurilukijaksi! Jopa nyt nauratte ja tuumitte: että eihän tuo vielä ole pomo eikä mikään muukaan „vaikuttava“. Siinäpä se juuri onkin, mutta sittekin on hän mies, joka on meitä muita arvokkaampi ja omalla tavallaan kohoaa „kuuluisuudellaan“ meitä muita korkeammalle. Miten se sitte on mahdollista? Mitä hän on tehnyt, kysynette, saavuttaakseen sen kunnian, että saa muistokseen pätjän Gutenbergissa, äänenkannattajassamme. Vastaan suoraan: Hän on kyvyllään ja opillaan keksinyt ihkasan uuden laskutavan, jonka mukaan sanomalehtilatojat laskevat sitte kun uusi tariffimme voimaan astuu. Tarkempia yksityiskohtia en voi kertoa siitä, sillä ne hän pitää omansa salaisuutenaan, mutta selitykseksi ainakin sanoo hän sanomalehtilatojain tulevan saamaan sen mukaan kokonaista *kymmeneen* (sanoo 10) Suomen markkaa *sadalta riviltä!* työstä sunnuntai-iltana? — Ohoh! Kylläpä silloin kelpaa sanomalehtilatojain olla ja elää. Lupaapa samainen henkilö itekin jättää siten nykyisen toimensa sikseen ja ryhtyä uudelleen vanhaan virkaansa, seisoa könöttämään leipäpuensa viereen ja pistellä niin, että kirjasiimet tulta iskee — suuren ansion toivossa. Ei toki silloin, kuin muut, vaan ainoastaan sunnuntai-iltasin, jolloin pistelee 300 riviä, josta keksimänsä laskutapansa mukaan ansaitsee sitte yhdessä illassa 30 markkaa! Nätti summa, eikö niin! Eikä sano tekevänsä sitte enään muina päivinä lainkaan työtä, silläkin kun toimeen tulee.

Olette kai nyt ymmärtäneet hänen keksintönsä. En ainakaan paremmin osaa sitä selittää. Vahinko miestä kun ei ennen ole tuota oivaa laskutapaa keksinyt. Siten laskien olisi ehkä päästy kaikista tariffivoivoista. Esitetty vaan uusi laskutapa isäntien hyväksyttäväksi. Kaikissa tapauksissa olisi näin kyvykäs ja oppinut „herra kirjaltaja“ ollut tarpeen siellä Helsingissä tariffikomiteassa. Myöhäistä tuo nyt jo ainakin on, jonka vuoksi vartokoon uutta tilaisuutta, missä voi uudelleen kykynsä terävyyttä näyttää.

Mitä on tällaisesta miehestä ajatteleminen? Voiko häntä kutsua toveriksi? Tuskin hän sitä ansaitsee. Eiköhän jokainen Teistä liene samaa mieltä?

Mutta „ennenkuin hutkitaan, miestä tutkitaan“. Siksi pälienee parasta tuumia, josko sanottu „herra ja korrehtuurinlukija“ lienee unohtanut tuon tärkeän prosenttilaskun, miten lisäämällä peruspalkkaan tariffin määräämät prosentit, saadaan syntymään todellinen palkkamäärä. Ajatelkaas, hyvät toverit! Vuosia on jo kulunut siitä toistakymmentä kun hän istui koulunpenkillä ja päättäisi prosenttilaskua päähänsä. Sen jälkeen ei liene milloinkaan joutunut laskemaan prosentti-laskua, ei edes paljonko korkoa tuottaa 50 markkaa vuodessa 6% mukaan. Jos näin hullusti on käynyt, niin „auta Pyhä Pietari“, menisipa siinä toisenkin pää pyörälle eikä yksin hänen.

Vaan leikki sikseen. Kun hän heitti ha'an nurkkaan, ja ryhtyi nykyiseen toimeensa, piti hän luultavasti latojan palkkoja siksi alhaisina ja työtä epäterveellisenä, että jätti leipäpuonsa ja meni helpompaan toimeen. — Nyt kun huomaa, ettei häntä — korrehtuurilukijaa — huomioon ole otettu tariffia laadittaissa, paisuu hänen sisunsa vihasta ja kateudesta ruveten asioita väänteleämään, suurenteamaan ja monenkertaisesti lisäämään. Ehkä jonkin paksupään niitakin uskomaan saa. Tätä käsitystä varmentaa vielä se seikka, että ollen Liiton jäsen, erosi siitä viime syyskuulla, syystä — kuten itse mainitsi, — ettei sen (Liiton) jäsenyys häntä mitään hyödytä.

En olisi tahtonut häneen kajota, mutta kun henkilö, jota tähän asti on pitänyt toverinaan, alkaa toveripiirissä ryhtyä tuollaisiin tekoihin, tahdoin häntä huomauttaa laskutapansa „erehdyksistä“, toivolla, että vastaisuudessa jättää sellaiset tekemättä. Vähempi kai olisi riittänyt, mutta, jotta uusi laskutapansa vähänkin muille ja hänelle itselleenkin selvisi, rohkenin näin pitkälle hänestä puhua.

*

Viime numerossa olleessa kokousreferaattissamme mainittiin yhdistyksessämme olevan 5 sellaista jäsentä, jotka eivät ole suostuneet maksamaan 1 markan taksoitusta vararahastoon. Itse asiassa ei näitä kuitenkaan ole kuin kaksi (sanoo 2), joten pyydän täten referaattia oikaista.

Naskali.

Förören Förbundets Reserfund!

Pikkutietoja Joensuusta.

Moni Gutenbergin lukijoista ei ehkä tiedä missä se Joensuu on, kun sieltä ei kuulu hiiskahdustakaan. Niin voin sen nyt selittää, että se on siellä pohjo-lassa, missä virrat alkunsa saavat eli oikeammin Pohjois-Karjalassa, Pielisjoen latvoilla.

Joensuu on maamme nuorempia kaupunkeja, mutta vilkkaan kaupan, laiva- ja sahalikkeiden kautta on se vähässä ajassa vaurastunut melkoiseksi kauppakaupungiksi.

Täällä on kaksi kirjapainoa työskentelemässä Pohjois-Karjalan henkisten rientojen palveluksessa, joiden avulla voidaan kohottaa valon lippua yhä korkeammalle edistyneen ja valistuksen vainiolla.

Viime keväänä puhalsi tännekin kirjaltajain keskuuteen edistyneen tuulahdus yhteenliittymisen tarpeellisuudesta, jonka johdosta perustettiin oma yhdistys eli klubi viemään yhteiset harrastukset eteenpäin. Klubin virkailloina ovat: faktori E. Enberg puheenjohtajana, faktori H. J. Paldan varapuheenjohtajana, kirjaltaja Ryynänen rahastonhoitajana ja kirjaltaja K. Komulainen kirjuriina sekä konemestari Viikberg ja Koponen tilintarkastajina.

Klubi päätti yksimielisesti viime kuukauskokouksessa, lokak. 14 p:nä, että maksetaan liiton vararahoostoon joka kuukaudesta yksi markka ja oppilaat suorittavat vapaaehtoisesti.

Perheiltä päätettiin pitää ensi tilaisuudessa.

Niin, nyt olen kertonut muutamia piirteitä täältä Pielisen kaupungista. Toiste enemmän.

Kyösti.

Liiton alalta. Från förbundsområdet.

— **Helsinki.** Yhdistyksellä oli ylim. kokous v. k. 21 p:nä sen johdosta, että seitsemän Sentraali-kirjapainossa työskentelevää kirjaltajaliiton jäsentä heidän oman tunnustuksensa mukaan olivat antaneet houkutella itsensä kontrahdin sitoumukseen aikana, jolloin tariffiasia parhaillaan on ratkaisun alaisena kirjapainojen isännillä. Tosin nämä kontrahdintekijät heti ilmoittivat katuvansa sitoumustaan, vaan silloin se oli jo myöhästä. Yhdistystä pyysivät he vaikuttamaan siihen suuntaan, että kontrahdit saataisiin peruutetuksi ja jätti yhdistys tämän toimikuntansa harkinnan alaiseksi. Samoin annettiin toimikunnan velvollisuudeksi heti lähettää kierto-kirje kaikkiin Helsingin kirjapainoihin, jossa varoitetaan jäseniä kiinnittämästä itseään tariffitaistelun aikana ajattelemattomiin sitoumuksiin. Liittohallitusta kehoitettiin ryhtymään samallaisiin toimenpiteisiin kaikkiin liiton osastoihin nähden.

Mitä tulee kysymykseen niitten 7:n kontrahdintekijäin suhteen, niin saatamme ilmoittaa, että yllämainitun kirjapainon isäntä ei ole suostunut kontrahdin peruuttamiseen, jonka johdosta kysymys tulee alistettavaksi yhdistyksen varsinaiseen kokoukseen jouluk. 10 p:nä.

Vapaita sanoja. Fria ord.

Suomen kirjaltajat!

Liittohallituksen vaalit ovat kynnyksellä ja jokainen organisaatiomme parasta harrastava jäsen kiiruhtaa täyttämään velvollisuuttaan. Tuleva aika vaatii tarmokkaita, maltillisia ja puolueettomia miehiä, jotka omaa etunsa katsomatta uhraavat voimansa yhteisen hyvän eteen. Kieltämättä on siis eturivimme miehiksi valittava henkilöitä, joihin ei mikään varjo voi langeta ja jotka tarpeen vaatiessa kunnioitusta herättävällä esiintymisellään saattavat vaikuttaa asioiden onnelliseen ratkaisuun. Koska nykyiselle liittohallituksellemme maltillisesta ja mallikelpoisesta esiintymisestä on annettu täysi tunnustus, niin on meidän siis kaikin mokomin pysytettävä heidät edelleenkin etujemme valvojina, jos tahdomme sovinnollisuuden hedelmiä nauttia. Odotettavissa ehkä vielä on tuimia otteita, jolloin johto ei saa olla tottumattomissa käsissä ja kerrassaan kiittämätöntä olisi, jos vaaran lähetessä osoittaisimme epäluottamusta henkilöille, joiden tähänastinen työ osoittaa kaikkea tunnollisuutta. Me tiedämme mitä meillä on, vaan emme mitä tulisimme saamaan. Liittohallitukseen on siis valittava eroamisvuorossa olevat hrat **Mandelin, Saastamoinen** ja **Stampell** sekä lisäjäseneksi hra **K. Skogster**. Viimemainittu on piireissämme siksi tunnettu henkilö, ettei puoltolauseita tässä tarvitse esiintuoda. Painajana on hän välttämätöin liittohallituksessa.

Ääniä joukosta.

Ratkaisun lähetessä.

„Ken ei tahtoisi elää? Onhan elämä kaikille kal-lin.“ Nämä sanat lausui kerran eräs oppinut mies, kun hän teki selkoa elämän ehtojen täyttämistä. Nämä sanat voidaan nyt asettaa meidän jokaisen

eteen tänä aikana, jolloin on ratkaistavana elinkysymyksemme johon sisältyy: etupäässä aineellinen toimeentulomme, josta johtuu myöskin henkinen ja kaikki se mitä tarvitsemme elämämme ylläpitämiseksi. Tämän elinkysymyksemme ratkaisemisen järkyttää meitä kaikkia liittomme jäseniä, nuoria ja vanhoja; se tähtää siihen piiriin, jonka muodostaa ammattikuntamme ja koskettelee sen kaukaisempiäkin vesoja. Tämän kysymyksen onnellinen ratkaisu on meille kallis ja sentähden älkäämme unohtako niitä velvollisuuksia, joita meillä on ratkaisun lähetessä ja joiden laiminlyöminen horjuttaa sitä vakavuutta, jolla aiomme asiame perille saattaa.

Pian lähestyvä vaali on yksi niitä velvollisuuksia, joka on hyvin läheisessä yhteydessä elinkysymyksemme kanssa; sillä kaikki se johto, millä elinkysymystä ratkaisuun saatetaan, riippuu niistä henkilöistä, joille me vaalin kautta uskomme kalliin omaisuutemme. Tätä velvollisuutta täyttämään kokoontukaamme nyt miehissä ja naisissa ja näyttäkäämme, että me valvomme vaatimustamme alusta loppuun asti. Varsinkin maaseuduilla, missä ennen välinpitämättömästi on tämmöisiä vaaleja toimitettu, kokoonnuttaisiin kerankin lukuisasti laskemaan lippumme vaaliuurnaan.

Ehdokkaita on jo Helsingin osasto asettanut, joiden joukossa näemme miehiä semmoisia, joilla on kyky saattaa kallis elinkysymyksemme perille saakka. Voimme hyvällä syyllä sanoa, että Helsingin osasto on onnistunut ehdokaslistan laatimisessa, asettaessaan uudelleen valittavaksi eroamisvuorossa olevat jäsenet. Yksi uusi jäsen, hra Drockila, hra Jakobssonin sijaan, on paikallaan, johon voidaan yhtyä kaikki yhteisesti eikä hajaantua valitsemaan „joku prosentti tuoreempaa mielipidettä liittohallitukseen“, kuten hra „—“ ehdottaa. Semmoinen hajaantuminen tänä aikana tuottaisi vahinkoa ja olisihan se aivan samaa, jos ottaisimme keskeneräisen työn vastaan joltakin tekijältä.

Paitsi tätä ehdokaslistaa, on jokaisessa liiton osastossa ainakin yksi mies jolla on ollut tilaisuus tulla tutustumaan persoonallisesti näihin ehdokkaihin ja hänen velvollisuutensa on lausua puolueeton sana itsetuntemuksesta toisille osaston jäsenille ja kehoittaa heitä yhtymään yhteiseen ehdokaslistaan, ettei suurta hajaannusta tapahtuisi. Tässä vaalissakin voimme näyttää miten yksimielisesti me tahdomme oikeudellista asiaamme perille saattaa.

Nyt voidaan maaseuduillakin nähdä pitemmälle kuin ennen, nyt emme tarvitse sanoa: „me emme tunne helsinkiläisiä, miten voimme heitä valita“, ja sentähden on velvollisuutemme saapua

vaaliin jokainen jäsen,

kenelle vähänkin on kallis liittomme menestys. Ja kenelle se ei olisi kallis? Mutta jos nyt emme täytä velvollisuuttamme, jos emme kuule kutsumustamme, niin miten voimme täyttää velvollisuutemme kovina aikoina.

Maaseutulainen.

Vaali on oven edessä! Me olemme tähän asti toimittaneet vaalimme Helsingin Kirjaltajayhdistyksen asettaman ehdokaslistan mukaisesti, mutta nyt tunnemme ehdokkaamme edustajaimme kautta. Älkäämme toimittako vaalia välinpitämättömästi. Tariffi seisoo kynnyksellä ja saadaksemme se yksimielisesti lävitse, tarvitsemme johtoomme maltillisia ja aikaansa seuraavia miehiä. Meidän toimintamme on ulkopuolelta ammattipiiriä saanut osakseen tunnustusta järkipärisestä ja ajanmukaisesta toiminnastaan. Pitäkäämme sen vuoksi yksimielisesti kiinni meidän vakavasta ja ajattelevasta hallituksestamme ja valitkaamme:

Mandelin, K. J. Saastamoinen, F. V.

Stampell, Alfr. Skogster, K.

Jos valitsemme yllämainitut henkilöt, emme tarvitse katua vaaliamme.

F. A.

„Gutenbergin“ toimitukselle.

Koska minua täällä persoonallisesti on syytetty „Gutenbergin“ viime numerossa olleen „Viipurin kirjeen“ kirjoittajaksi, niin pyydän toimitusta todistamaan syyttömyyteni.

Viipurissa marrask. 22 p. 1899.

A. J. Tolvanen.

Herra A. J. Tolvanen ei ole yllämainitun kirjeen kanssa missään yhteydessä.

Toimitus.

Uutisia. Notiser.

— **Gutenberg två gånger i månaden.** Styrelsens för Finska typografiförbundet anhallan, att från början af år 1900 få utgifva Gutenberg två gånger i månaden under typografen O. A. Nymans ansvarighet, har af generalguvernören bifallits.

— **Sättmaskinens uppfinnare död.** Från Baltimore har ingått underrättelse att linotypens uppfinnare *Otto Mergenthaler* afidit dörstades den 29 okt.

— **Den ryska officiella tidningen.** Å högsta ort har beviljats ett anslag af 30,000 mk för anskaffandet af tryckeri för en rysk officiel tidning äfvensom ett årligt anslag af 30,000 mk för sagda tidning.

— **Stockholmstariffen skall uppsägas till** 1 januari 1901, enligt beslut af Typografiska Föreningen i Stockholm. Utsedde komiterade hade utarbetat utlåtande i detta syfte och frågan hvilat nu i Förbundsstyrelsens händer.

— **Nordisk Boktryckarkonst.** I följd af julbrädskan har tryckningen af den nya grafiska tidskriften, *Nordisk Boktryckarkonst*, blifvit något försenad, hvärför den ej är att vänta förr än i början eller medio af december månad. Profhäfte kommer då att tillställas alla grafiska anstalter i hela Skandinavien och Finland och har det ansetts förmanligast att all prenumeration skedde genom postverket; dock kan sådan, om så önskas, äfven ske direkt från redaktionen.

— **Äänenkannattajamme „Gutenberg“** on saanut oikeuden ensi vuoden alusta ilmestyä kaksi kertaa kuussa, ja on sen toimittajaksi hyväksytty kirjaltaja O. A. Nyman.

— **Kirjaltajain uuteen palkkaustariffiin** on Työväen Sanomalehti-osakeyhtiön johtokunta suostunut „Työmies“-lehden kirjapainon („Kirjapaino Gutenbergin“) puolesta, lausumalla toivomuksena, että kirjaltajat entistä enemmän käyttäisivät parannettua taloudellista asemaansa yleisen työväenliikkeen edistämiseksi.

— **Helsingin Kirjapainon isännillä** oli kokous marraskuun 20 p:nä, jossa palkkatariffi oli neuvottelun alaisena. Tässä kokouksessa katsottiin tarpeelliseksi pitää yleinen Suomen kirjapainon isäntien kokous, jossa tariffiasian ohella keskustellaan ja päätetään myöskin Suomen kirjapainon isäntien yhdistyksen perustamisesta. Kokous määrättiin alkavaksi joulukuun 9 p:nä k:lo 1 päivällä Seurahuoneella.

Förbundsstyrelsens sammanträden.

Den 1 Nov. Granskades finska öfversättningen till förbundsstyrelsens instruktioner för resande och afdelningskassörer samt behandlades några löpande ärenden.

Den 22 Nov. Beslöts till afdelningarne utsända ett cirkulär rörande organisationen.

Den 25 Nov. Meddelades från „Työväen Sanomalehti-Osakeyhtiös“ Direktion att tariffen blifvit godkänd samt från Joensuun Kirjapaino-osakeyhtiö att tariffen ej blifvit godkänd. Dessutom behandlades flere smärre ärenden.

Liittohallituksen kokoukset.

1 p. Marrask. Tarkastettiin suomennos liittohallituksen ohjeeksi matkustaville ja osasto-rahastohoitajille sekä käsiteltiin muutamia juoksevia asioita.

22 p. Marrask. Päätettiin osastoille lähettää organisaatioon koskeva kierto-kirje.

25 p. Marrask. Ilmoitettiin että Työväen Sanomalehti-Osakeyhtiön Johtokunta oli hyväksynyt tariffiehdotuksen sekä Joensuun Kirjapaino-osakeyhtiöltä että tariffi ei ole hyväksytty. Sitäpaitsä käsiteltiin juoksevia asioita.

HAANDBOG I DET MODERNE REKLAMEVÆSEN

erhåles — under halfva priset (6 häft. à 5 mark) — af A. Karjalainen, Helsingfors, Nylandsgatan 9.

Schweizer Graphische Mitteilungen

Talrika exempel Paljon
i accidens. accidenssi-esimerkkejä.

Beställningar på löpande och äldre kompletta årgångar tillåksia kuluvalle ja vanhoille vuosikerroille vastaan-
emottagas af Emil Lehfeldt, ottaa Emil Lehfeldt, Helsingfors, Vladimirsg. 27. Helsinki, Vladimirkatu 27.

Helsingissä 1899.

J. Simeliuksen perillisten kirjapaino osakeyhtiö.